

KULTUR–SPRÅK–MEDIER

Självständigt arbete i förstaämnet Svenska som andra språk

15 högskolepoäng, grundnivå

Nyanlända elevers deltagande i andraspråksundervisningen

Newly arrived students' participation in second language learning

Fatma Ahmed Abbas

Alina Hadrous

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i
gymnasieskola, 300 högskolepoäng

Självständigt arbete 15 högskolepoäng

Datum för slutseminarium: 2026 – 01/07

Examinator: Tanja von Dahlern

Handledare: Maria Söderling

Förord

Detta arbete har genomförts som en del av ämneslärarutbildningen med inriktningen mot svenska som ett andra språk. Intresset för studien har växt fram genom egna erfarenheter men också skolans vardag och frågor som uppstått kring hur nyanlända elever möts, undervisas och ges möjlighet att delta i undervisningen. Arbetet har genomförts som ett gemensamt projekt där diskussioner och reflektioner varit centrala delar av den långa men givande processen. Arbetet har fördjupat vår kunskap samt förståelse för det valda området.

Vi vill tacka vår handledare Maria Söderling för allt stöd och vägledning under arbetet samt värdefulla diskussioner och reflektioner som bidragit till att utveckla kunskapsöversikten. Vi vill även tacka varandra för ett gott samarbete och tålamod genom hela arbetet.

Abstract

The aim of this literature review is to examine how newly arrived students are provided with opportunities to participate in second language education and how school organisation, teaching practices and support structures influence their participation and language development. Particular attention is given to the significance of placement in introduction classes versus mainstream classes and how this affects students' inclusion in teaching and learning contexts. The study is based on a thematic analysis of ten scientific studies, including doctoral dissertations and peer reviewed articles, identified through systematic searches in ERIC and SwePub databases.

The findings show that newly arrived students' opportunities to participate are not primarily determined by whether they are placed in introduction or mainstream classes but rather by organisational structures, pedagogical approaches and relational conditions that surround their placement. Introduction classes may offer a safe and linguistically adapted learning environment while mainstream education can provide broader social and linguistic interaction. However, both settings require systematic language support to enable meaningful participation. Furthermore, language ideologies, teachers' instructional strategies, the recognition of multilingual resources and emotional support emerge as key factors influencing students' participation in second language education. Overall the review highlights that inclusion should be understood as a process shaped by the interaction between school organisation, teaching practices and social relations which together create the conditions for newly arrived students' participation, learning and development.

Keywords: *newly arrived students, newly arrived immigrants, second language education, introduction class, language development, language introduction.*

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Syfte och frågeställningar.....	6
3. Metod och material.....	7
3.1 Sökprocess.....	7
3.2 Urval	8
3.4 Sammanställning av material.....	13
3.5 Tematisk analys.....	17
4. Resultat.....	19
4.1 Organisation och skolstruktur.....	19
4.2 Språk och flerspråkiga resurser.....	21
4.3 Lärarstrategier.....	23
4.4 Trygghet och emotionellt stöd.....	24
5. Diskussion och slutsatser.....	26
5.1 Metoddiskussion.....	26
5.2 Resultatdiskussion.....	27
5.3 Slutsats och förslag på vidare forskning.....	29
Referenslista.....	31

1. Inledning

Migration till Sverige är inte ett nytt samhällsfenomen utan har präglat landet under en längre tidsperiod. Trots detta är den professionella kunskapen om hur nyanlända elever bör tas emot i det svenska skolsystemet fortfarande begränsad. Utbildningsväsendet står inför betydande utmaningar när det gäller att utforma pedagogiska och sociala strukturer som kan främja en fungerande inkludering av dessa elever (Bunar, 2015, s. 10).

Svenska Uneskorådets dokument *“Riktlinjer för inkludering: Att garantera utbildning för alla”* (2008) betonar att inkludering handlar om att säkerställa likvärdig tillgång till utbildning och att vid behov genomföra särskilda insatser för vissa elevgrupper utan att detta leder till exkludering. I riktlinjerna framhålls även lärarnas professionella förhållningssätt som centrala förutsättningar för att utveckla ett samhälle och ett skolsystem som bygger på delaktighet och inkludering. När lärare utgår från en inkluderande grundsyn kan undervisningen utformas på ett sätt som möjliggör jämlik tillgång till utbildning för alla elever. Enligt Flyman Mattson (2017) spelar undervisningen i svenska som andraspråk och modersmål en avgörande roll för flerspråkiga elevers kognitiva utveckling, och utgör en viktig förutsättning för att skapa jämlika möjligheter för deras fortsatta utbildningsbana. Det lyfts dock fram en problematik gällande lärares kunskapsbrister i hur de effektivt kan stödja nyanlända elevers språkutveckling när de integreras i ordinarie klassrumsundervisning. Bristen på kompetens hos lärarna försvårar ett inkluderande bemötande, vilket kan leda till att de flerspråkiga eleverna inte känner sig fullt delaktiga eftersom de inte erhåller de anpassade åtgärder som de övriga klasskamraterna får (s. 23).

En central utmaning för skolorna är att säkerställa att nyanlända elever ges likvärdiga utbildningsmöjligheter som sina svenskfödda klasskamrater. Om nyanlända elever placeras direkt i den ordinarie undervisningen finns en risk att de inte får den individuella stöd och den anpassning som de behöver för att lyckas. Lärare i ordinarie klasser har ofta begränsad tid och ibland otillräcklig kompetens för att möta de språkliga och pedagogiska behov som dessa elever har, vilket kan leda till att de hamnar utanför både socialt och kunskapsmässigt. Nivån av språklig och pedagogisk stöttning är generellt sett högre i förberedelseklass, där undervisningen är mer anpassad efter elevernas förutsättningar. Samtidigt kan placering i en förberedelseklass också innebära vissa nackdelar. En del elever upplever en känsla av

utanförskap eller separation från den övriga skolan, vilket kan bidra till en uppdelning mellan ”vi” och “dom” bland eleverna (Bunar, 2015, s. 14 - 15).

Cummins (2017) lyfter i *Flerspråkiga elever: Effektiv undervisning i en utmanande tid* fram transspråkande som en betydelsefull pedagogisk strategi för att stötta de nyanlända elevernas inkludering. Transspråkande är när man använder elevernas flerspråkighet som en tillgång i undervisningen och låter eleverna dra nytta av alla sina språk i inlärningsprocessen, vilket stödjer både förståelsen och kommunikationen. Strategin utgår från att lärandet blir mer tillgängligt när elever får använda de språk som för dem är mest funktionella i olika moment. (s. 203).

Vi har båda deltagit i SVA-undervisning i en förberedande klass samt en ordinarie klass under vår VFU och har olika erfarenheter av det. I förberedelseklass upplevde vi att fokus sattes mycket på språkutveckling och att skapa trygghet, medan undervisningen i den ordinarie klass ställde högre krav på elevernas självständighet och språkliga förmåga. Denna studie syftar därför till att undersöka hur nyanlända elever får tillgång till och tar del av undervisningen i förberedande klass respektive ordinarie klass, men också hur språket utvecklas och vilken roll skolan som organisation har för nyanlända elevers möjligheter att delta i undervisningen.

2. Syfte & frågeställningar

Syftet är att undersöka hur nyanlända elever ges möjlighet till delaktighet i andraspråksundervisning. Vi vill även undersöka sambandet mellan språkutveckling och organisation. Fokus för undersökningen är bland annat att belysa hur skolan organiserar och anpassar andraspråksundervisning.

Elevernas placering i förberedande eller ordinarie klass kan ha betydelse för deras språkutveckling och deltagande i undervisningen. Genom att undersöka detta kan vi öka förståelse för hur skolans organisation kan utveckla möjligheterna för nyanlända elever.

Frågeställningarna vi har valt att utgå från är:

- *Vilken betydelse får placeringen i förberedande eller ordinarie klass för nyanlända elevers möjligheter till delaktighet i andraspråksundervisning?*
- *Hur kan skolan stödja nyanlända elevers möjligheter till delaktighet i andraspråksundervisning?*
- *Vilka andra faktorer har betydelse för nyanlända elevers möjligheter till delaktighet i andraspråksundervisning?*

3. Metod och material

I följande del redovisas metoderna som använts för att forma kunskapsöversikten. Här kommer en beskrivning av hur sökprocessen och urvalet av materialet genomförts, följt av en översikt av de valda källorna.

3.1 Sökprocess

Litteratursökningen genomfördes i databaserna SwePub och ERIC (Education Resources Information Center) vilka valdes på grund av att vi efter några sökningar bedömde att dessa skulle vara mest till hjälp för att hitta svar på våra valda frågeställningar. SwePub är en nationell databas som innehåller forskningspublikationer från svenska lärosäten och är därför ett relevant verktyg för att identifiera studier och rapporter med koppling till den svenska utbildningsmiljön. ERIC (Education Resources Information Center) är en internationell databas inriktad på forskning som pedagogik och utbildning. Den ger tillgång till vetenskapligt granskade artiklar och rapporter som är relevanta för skolans verksamhet.

Sökningen baseras på nyckelord relevanta för vår problemformulering. För att smalna av och inte använda oss av sökord som flyttar fokus från frågeställningarna valde vi att utesluta vissa begrepp, som till exempel "förberedande klass" till följd av att vi inte fick några relevanta träffar vid sökningen. Vi valde därmed att ersätta begreppet med "språkintröduktion". De utvalda sökorden som användes i vår sökprocess var (*identitetsutveckling nyanlända OR language identity development*) *AND* *swedish as a second language*, (*Nyanlända elever OR immigrant students*) *AND* (*svenska som andra språk OR swedish as a second language*), (*språkutveckling nyanlända OR immigrant students language development*) *AND* *swedish as a second language*, (*språk och identitet OR language and identity*) *AND* *swedish as a second language*, (*nyanlända elever OR newly arrived students*) *AND* (*språkintröduktion OR language introduction*), (*nyanlända elever or newly arrived students*) *AND* (*språkintröduktion OR language introduction*). Vi använde även sökorden (*Introductionprogram for newly arrived immigrants L2*) och (*Education for newly arrived*) för att komma åt internationella studier som bidrar till att skapa en fördjupad förståelse för ämnet. Valet av sökord växte fram genom en upprepad sökprocess där olika kombinationer av termer prövades och justerades. Inledningsvis genomfördes breda sökningar med övergripande begrepp kopplade till nyanlända elever, språkutveckling och svenska som andraspråk. I takt med att relevanta studier identifierades även deras nyckelord i abstract,

vilket bidrog till att finna de mer preciserade orden. På så sätt kunde sökord som *identitetsutveckling, språk och identitet, språkintröduktion* samt motsvarande engelska termer identifieras som återkommande och relevanta för kunskapsöversiktens syfte. I början av vår sökprocess var fokus enbart på svenska som andraspråk, men under processens gång ändrades arbetets syfte och vi insåg att vi behövde vara mer omfattande och inkludera andraspråksundervisning. Källornas innehåll betraktades fortfarande som relevanta för det ändrade syftet och besvarade våra frågeställningar. Vi ersatte “svenska som andraspråk” med “andraspråk”, vilket innebär att betydelsen fortfarande är densamma men begränsningen på enbart det svenska språket exkluderades. När vi sökte på följande: *Introductionprogram for newly arrived immigrants L2* fick vi 429 träffar, vilket var ett väldigt stort antal men vi hittade vår källa bland de 25 första genom att gå igenom rubriker och abstracts. Därefter gick vi igenom källornas metoder och resultat. Efter att ha läst igenom en turkisk studie som vi upplevde var relevant till vårt arbete valde vi att ha med den.

Kombinationer av sökorden användes genom att använda booleska verktygen AND/OR vid sökning för att bredda sökresultaten. Genom att kombinera AND/OR möjliggjordes mer träffsäkra sökningar som både avgränsade och breddade materialet. De slutgiltiga sökorden valdes således eftersom de visade sig generera studier som var relevanta för kunskapsöversiktens fokus. Dessa valda sökord har en koppling till det vi undersöker då de främst berör ämnet *nyanlända* och *språkintröduktion* och dessa ord underlättade för oss att finna källor som kunde besvara våra frågeställningar. Vi valde även att välja ett par källor som undersöker transspråkande då vi bedömer att det är viktigt som en inkluderingsresurs i ett språkintrödukerande klassrum. Beslutet att ha med transspråkande gjordes under sökprocessens gång, på grund av att vi hade funderat kring att ha med det som ett av våra sökord men ville inte använda det som en central del i vårt arbete. Efter ett par sökningar insåg vi att många studier nämnde transspråkande som en viktig resurs. Särskilt mycket tid fick vi ägna åt vår sökprocess och att finna källor som passade syftet och frågeställningen.

3.2. Urval

För att avgränsa sökningen användes endast vetenskapliga publikationer i studien vilket innebar att vi avgränsade sökningen till: Doktorsavhandlingar, licentiatavhandlingar, vetenskapliga artiklar och tidskriftsartiklar varav de två sistnämnda ska vara peer reviewed. Olika studier bedömdes ha hög vetenskaplig kvalitet och relevans för studiens syfte. Materialet som identifierades granskades utifrån relevans för studiens fokus på nyanlända

elevers lärande, språkutveckling och erfarenheter av olika undervisningsmiljöer. Totalt identifierades tio studier att undersöka och använda i detta arbete. Studierna valdes ut eftersom de berörde arbetets syfte. Bedömningen av studiernas kvalitet genomfördes genom att flera delar av texterna analyserades. Inledningsvis lästes *abstract* för att avgöra studiernas relevans i relation till kunskapsöversiktens fokus på nyanlända elevers lärande, språkutveckling och erfarenheter av olika undervisningsmiljöer. Därefter granskades *metod och material* för att säkerställa att studierna byggde på tydligt redovisade forskningsmetoder samt ett relevant urval av deltagare. Även *resultaten* och *diskussionen* analyserades för att bedöma studiernas analytiska djup och koppling till forskningsfrågorna.

Nedan presenterar vi i tabellform de källor vi har använt samt de sökord och filter som tillämpades för att avgränsa urvalet. Tabellen redovisar även antalet träffar och vilken databas som användes.

Databas	Sökord	Begränsningar (år, peer-review...)	Antal träffar	Valda artiklar	Författare (årtal)
ERIC via EBSCO	(nyanlända elever or newly arrived students) AND (språkintröduktion OR language introduction)	Peer reviewed och akademiska skrifter	4	“English is not really a subject”:Language ideologies and language learning in an introduction program	Bergström , J., Jonsson, C. & Shaswar, A.N. (2025)
ERIC via EBSCO	(Education for newly arrived)	Peer reviewed och akademiska skrifter	41	Towards education with a shared language: language learning strategies adopted by newly arrived immigrant and refugee adolescents in Danish schools	Biermann, L. W., Borsch, A. S., Primdahl, N. L., Jervelund, S. S., Verelst, A., Derluyn, I., & Skovdal, M. (2025)

ERIC via Ebsco	(nyanlända elever OR newly arrived students) AND (språkintrödn OR language introduction)	Peer reviewed och akademiska tidskrifter	4	'Not (yet) ready for the mainstream' -- Newly arrived migrant students in a separate educational program	Bunar, N., & Juvonen, P. (2022)
Swepub	(identitetsutveckling nyanlända OR language identity development) AND swedish as a second language	Refereegranskat, tidskrift	15	A child's development of interactional competence in a Swedish L2 classroom	Cekaite Thunqvist , A. (2007)
Swepub	(språkutveckling nyanlända OR immigrant students language development) AND swedish as a second language	Refereegranskat	12	'English or Swedish please, no Dari!' - (trans)linguaging and language policing in upper secondary school's language introduction programme in Sweden	Gynne, A. (2019)
ERIC via EBSCO	(Introductionprogra m for newly arrived immigrants L2)	Peer reviewed, Full Text	429	The adaptation of newly arrived immigrant students to education: Evidence from Turkey	Nayir, F., & Saridas, G. (2021)

SwePub	(Nyanlända elever OR immigrant students) AND (svenska som andra språk OR swedish as a second language)	Doktorsavhandling,	10	<i>''Vi ser om dom flyter typ. ' : Att utveckla en språk- och kunskapsutvecklande ämnesundervisning för nyanlända elever – möjligheter och begränsningar ur lärarperspektiv''</i>	Nilsson, J. (2023)
ERIC via EBSCO	(nyanlända elever or newly arrived students) AND (språkin introduktion OR language introduction)	Peer reviewed och akademiska skrifter	4	“The wrong” kind of students or “santa’s workshop”? Teaching practices for newly arrived migrant students in swedish upper secondary VET	Paul, E. (2023)
SwePub	(Nyanlända elever OR immigrant students) AND (svenska som andra språk OR swedish as a second language)	Tidskriftsartikel, refereegranskat	17	Lärare för andra? : Aktörskap, kompetens och yrkesroller på språkin introduktionsprogrammet	Wedin, Å., & Rosén, J. (2021)
SwePub	(identitetsutveckling nyanlända OR language identity development) AND swedish as a second language	Refereegranskat, tidskrift	15	Teachers of Swedish as a second language: Identity, agency and voice	Wedin, Å., & Straszer, B. (2023)

3.4 Sammanställning av material

Detta avsnitt presenterar en sammanställning av det material som identifierats genom den genomförda informationssökningen. Avsikten är att ge läsaren en sammanhållen och lättillgänglig överblick över det kunskapsunderlag som utgör studiens grund.

I artikeln “‘English is not really a subject’: Language ideologies and language learning in an introduction program” (Bergström et al. 2025) genomförs en kvalitativ fältstudie där forskarna under ett läsår utför observationer och intervjuer i två skolor med språkintröduktionsprogram. Syftet är att bidra med kunskap om hur engelskundervisning för nyanlända positioneras på språkintröduktion och vilka konsekvenser eleverna får till följd av detta. Datamaterialet består av observationer, fältanteckningar, semistrukturerade intervjuer med engelsklärare, rektorer, övrig personal och elever samt insamlat undervisningsmaterial och fotografier (s. 1294-1296). Resultaten visar att engelska har hög status men för undervisningen väljer lärare att prioritera svenskan och att detta grundas i en enspråkig norm där elever förväntas lära sig ett språk i taget (s. 1299-1301).

I den vetenskapliga artikeln: “Language learning strategies adopted by newly arrived immigrant and refugee adolescents in Danish schools” (Biermann et al. 2023) undersöks hur nyanlända elever i förberedelseklasser använder sociala och affektiva språkinlärningsstrategier för att utveckla sina färdigheter i det danska språket. Studien ingår i det större projektet “RefugeesWellSchool”, som syftar till att utveckla och implementera skolbaserade insatser för att stärka den psykiska hälsan hos nyanlända elever (s. 5). Studien genomfördes på sju olika skolor i Danmark. Materialet bestod av elva semistrukturerade intervjuer. Totalt deltog 85 elever i åldern 13-23 år med skiftande utländska bakgrunder (s. 5). Ett centralt resultat i studien är att eleverna betraktar det danska språket som en väg in i samhället (s. 10-11). Samtidigt uttrycker flera att övergången till ordinarie klasser kan vara överväldigande, vilket understryker den emotionella dimensionen av språkinläring (s. 12-13). För dessa ungdomar erbjuder förberedelseklassen tryggare zon, samtidigt problematiserar några elever att andra språk än danska ibland dominerar dessa miljöer (s. 13-14).

I Bunars (2021) artikel “‘Not (yet) ready for the mainstream’ - Newly arrived migrant students in a separate educational program” utför han sju intervjuer med olika skolledare som ansvarar

för undervisningen inom språkintruktionsprogrammet (LIP) i fyra gymnasieskolor i Sverige. Vissa ansvarade enbart för språkintruktionsprogrammet, medan andra hade ansvar för både språkintruktionsprogrammet och andra nationella program. Syftet med artikeln är att beskriva och analysera hur skolledare som har en viktig roll i genomförandet av utbildningspolitik förstår och hanterar arbetet med nyanlända elever som går i ett separat språkintruktionsprogram i Sverige (Bunar, 2021, s. 993-994). Resultatet visar att nyanlända elever ofta hålls kvar längre än nödvändigt i språkintruktionsprogrammet på grund av föreställningar som tillsammans påverkar hur deras skolgång organiseras och hur deras möjligheter till delaktighet ser ut.

Studien "A child's development of interactional competence in a Swedish L2 classroom" av Asta Cekaite (2007) genomförs som en kvalitativ fältstudie i en svensk förberedelseklass för nyanlända elever. Forskaren videofilmar 90 timmar av vardagsinteraktionen i klassrummet och fokuserar på en 7 årig kurdisk flickas deltagande i undervisningen (s. 45-46, 48-49). Syftet är att undersöka hur en nyanländ elev lär sig delta i klassrummets gemensamma samtal eftersom att detta är en viktig del av både språkutveckling och inkludering i skolans sociala gemenskap (s. 45-47). Resultatet visar hur hennes interaktionskompetens utvecklas över tid i tre olika faser (s. 45-46, 49-58). Studien visar att inkluderingen sker gradvis när eleven får möjligheten att delta, få respons och lära sig de sociala reglerna för lärande i klassrummet (s. 58-59).

I "English or Swedish please, no Dari!" (Gynne, 2019) genomförs en kvalitativ fältstudie där forskaren under ett helt läsår följer undervisningen i tre olika klassrum inom språkintruktionsprogrammet. Datamaterialet består av video- och ljudinspelade lektioner, fältanteckningar, elev- och lärarmaterial samt intervjuer och gruppdiskussioner med lärare (s. 353-354). Studien genomförs i två faser; först en observationsfas och sedan en utvecklingsfas där lärarna testar och reflekterar transspråkande strategier i sin undervisning (s. 353). Resultaten visar att transspråkande i början oftast framkommer spontant och i elevgrupper där läraren inte är aktiv, dock utövar lärarna främst enspråkiga normer och begränsar elevernas språkanvändning (s. 355-356, 361). Under utvecklingsfasen förändras dock lärarnas arbetssätt då de börjar medvetet skapa flerspråkiga undervisningsmiljöer vilket stärker elevernas

förståelse, delaktighet och trygghet (s. 362-363). Studien visar att när transspråkande ges utrymme får elevers språk och identiteter plats och lärandet förbättras (s. 362-363).

Studien "The adaption of newly arrived immigrant students to education: Evidence from Turkey" (Nayir & Saridas, 2021) är en kvalitativ fallstudie som undersöker vilka stöd elever får i Turkiet och vilken anpassningsmodell dessa stöd motsvarar. Genom intervjuer med tolv skolledare och analyser av 29 stödformer kartläggs språkliga, akademiska, sociala och familjerelaterade insatser (s. 218-219). Bakgrunden är att Turkiet tar emot stora grupper av immigranter men saknar tydlig nationell strategi för hur nyanlända elever ska introduceras och inkluderas i skolan (s. 214-217). Resultaten visar att stödet varierar betydligt mellan skolor och skolnivå och även att språkligt stöd i form av introduktionsprogram och undervisning i turkiska är den mest konsekventa insatsen (s. 221-224). Däremot är akademiskt stöd svagt utvecklat, särskilt när det gäller kartläggning av tidigare kunskaper och systematisk uppföljning. Skolorna fokuserar i högre grad på social inkludering genom att motverka fördomar och stärka elevernas trygghet i kamratgruppen (s. 223-224).

I doktorsavhandlingen *"Vi ser om dom flyter typ": Att utveckla en språk- och kunskapsutvecklande ämnesundervisning för nyanlända elever – möjligheter och begränsningar ur lärarperspektiv*" (2023) undersöker Josefin Nilsson hur lärare arbetar med att utveckla språk- och kunskapsutvecklande undervisning för nyanlända elever. Genom klassrumsobservationer och intervjuer med elever i åldrarna 13-16 år följer hon hur undervisningen formas i praktiken, vilka dilemman lärare möter och hur organisatoriska förutsättningar (schemalagging, tillgång till handledningar och samarbeten mellan lärarkategorier) påverkar nyanlända elevers möjligheter att delta och lära sig. Avhandlingen belyser både möjligheter och begränsningar i skolans arbete och visar hur elevers villkor i hög grad formas av skolans syn på flerspråkighet och inkluderande undervisning. Resultatet visar att förberedelseklassen kan ge nyanlända elever trygghet, språkligt stöd och social tillhörighet. Samtidigt begränsas deras tillgång till ämnesundervisning och möjligheter att integreras med skolans övriga elever. I ordinarie undervisning blir inkludering möjlig först när organisation och lärararbete ger eleverna aktiv stöttning, delaktighet och bekräftelse.

I artikeln "The wrong kind of students or 'Santa's workshop'?" Teaching practices for newly arrived migrant students in Swedish upper secondary VET" (2023) undersöker Enni Paul om hur tre olika undervisningspraktiker inom gymnasial yrkesutbildning formar nyanlända elevers möjligheter till delaktighet och språkutveckling. Studien bygger på

observationer och intervjuer med både språk- och yrkeslärare och presenterar tre tydligt skilda undervisningspraktiker som skapar varierande villkor för nyanländas lärande (Paul, 2023, s. 163). Den första undervisningspraktiken präglas av att språket skiljs från yrkesundervisning. Yrkeslärare beskriver brist på organisatoriskt stöd och samarbete med språklärare, här begränsas elevernas deltagande och skapar en segregerad undervisning (s. 166). Den andra undervisningspraktiken bygger på antagandet att språket utvecklas genom deltagande i praktiska aktiviteter. Här kan nyanlända elever inkluderas i ordinarie undervisning, men bristen på språkstöd innebär att de inte alltid uppfyller kurskraven (s. 170). Den tredje undervisningspraktiken kännetecknas av ett nära och organiserat samarbete mellan språk- och yrkeslärare, där språkstödet integreras i yrkesundervisning och detta gör språket till en resurs. I denna praktik upplevs inte tiden som ett hinder, och undervisningen skapar goda förutsättningar för inkludering (s. 173-174).

Wedin & Rosén (2022) genomförde i "Lärare för andra?: Aktörskap, kompetens och yrkesroller på språkintruktionsprogrammet" en innehållsanalys av nationella styrdokument och utbildningsplaner för lärare och rektorer för att undersöka vilka kompetenser och organisatoriska förutsättningar som påverkar nyanlända elevers utbildning på språkintruktionsprogrammet (s. 55-56). Resultatet visar att kompetens i andraspråksutveckling och språkutvecklande arbetssätt lyfts fram som centralt i nationella styrdokument (s. 60), men att detta endast behandlas i utbildningar för lärare i svenska som andraspråk medan ämneslärare i allmänhet saknar sådan utbildning (s. 65, 69). Detta leder till bristande samverkan och risk för låga förväntningar på eleverna vilket påverkar deras möjligheter att inkluderas i undervisningen negativt (s. 60, 69-70). Studien visar därmed att nyanlända elever får bäst förutsättningar att utveckla språk och känna delaktighet när personal har rätt kompetens och elever ger tidig tillgång till ämnesundervisning (s. 69-70).

Studien i "Teachers of Swedish as a second language: Identity, agency and voice" (Wedin & Straszer, 2023) bygger på semistrukturerade intervjuer med erfarna lärare i SVA som är genomförda för att analysera deras syn på professionell identitet, handlingsutrymme och möjligheten att göra sin röst hörd i skolan (s. 219-221). Syftet med forskningen är att belysa de spänningar som uppstår mellan förväntningarna på SVA-lärare och de förutsättningarna de ges i skolverksamheten eftersom deras roll ofta präglas av lägre status och otydliga organisatoriska villkor (s. 218-219). Resultaten visar att SVA-lärare är mycket engagerade och ser sitt arbete som viktigt för elevers språk- och kunskapsutveckling men att de samtidigt

begränsas av bristande stöd, varierande kunskap hos skolledare och kollegor samt låg status för ämnet SVA (s. 223-225, 230-233). Dessa hinder påverkar deras handlingsutrymmen och möjligheten att påverka skolutveckling trots deras specialkompetens och vilja att ta ansvar för elevernas framgång (s. 225-228, 233).

3.5 Tematisk analys

I följande avsnitt kommer utförandet samt förklaringen av tematisk analys. För att analysera materialet har tematisk analys enligt Braun och Clarke (2006) använts. Metoden är lämplig för att identifiera och analysera mönster i materialet och presentera dessa i form av teman. Denna metod gör det möjligt att på ett systematiskt sätt sammanfatta och tolka centrala teman i ett större datamaterial (s. 79-80). Analysen har styrts av våra frågeställningar och vi har fokuserat på relevanta delar av materialet snarare än materialet i sin helhet.

Enligt Braun och Clarke (2006) finns det sex faser i en tematisk analys. I den första fasen genomförde vi en enskild, djupgående läsning av artiklarna för att ta del av materialet och dokumentera idéer, mönster och reflektioner (s. 87). Anledningen till varför vi fördjupade oss enskilt var att vi både skulle ha lika mycket kunskap kring arbetets material. Ett ytterligare syfte var att kunna presentera olika tankar och idéer, och inte göra det för ensidigt. Vi hade en deadline till varje enskild källa och därefter gick vi igenom den valda källan samt vad vi identifierat med materialet som vi hade antecknat. Detta gjorde även att vi uppmärksammat och förstått olika delar på olika sätt. Detta har gjort det möjligt för oss att stanna upp och diskutera tillsammans, vilket medfört en mer nyanserad överblick.

I fas två fokuserade vi på kodning genom att lyfta fram mönster ur materialet som kan passa in under olika övergripande teman inför kommande faser (s. 88-89). Dessa plockar vi ut och sätter under olika rubriker med hjälp av post it-lappar. Ibland var det svårt att avgöra vad som var relevant, vilket ledde till diskussioner om prioriteringar. I nästa fas, alltså fas tre, ordnade vi post it-lappar under våra tillfälligt valda teman genom att jämföra och gruppera innehållet under våra teman. Detta ligger i linje med det forskarna skriver om att gå ifrån "koder", i vårt fall post it-lappar, till mer övergripande teman (s. 89-90). Detta är vad analysen kommer att kretsa kring. Här kände vi också att vi fördjupade oss mer kring ämnet eftersom vi verkligen behövde välja vilket tema som passar bäst. Särskilt mycket tid ägnade vi åt att välja ut teman och bestämma oss för de temana vi valt ut

I fas fyra granskade vi dessa teman och kontrollerade om dessa speglade materialets innehåll som helhet och våra utdrag. Vid behov justerade eller omformulerade vi (s. 91). Vidare

fortsatte vi till fas fem där vi reducerade de olika temana och behöll de som kunde användas för att visa studiens kärna (s. 92). Detta innebar att vi fördjupade vår förståelse av vad varje tema representerar och hur de relaterar till varandra samt vårt syfte. Vi ägnade betydande tid åt denna del för att säkerställa att våra teman var tydliga och avgränsade. I den sjätte och sista fasen började vi skriva på analysen där vi presenterade våra valda teman i relation till våra frågeställningar. Vi presenterade även temans innebörd och stöttade dessa med hjälp av hänvisningar och exempel för att ge ett tydligt underlag (s. 93).

4. Resultat

I detta avsnitt redovisas resultatet som är indelat i teman utifrån vår analys: *Organisation och skolstruktur, språk och flerspråkiga resurser, lärarstrategier, trygghet och emotionellt stöd*.

Resultatet presenteras systematiskt för att tydliggöra vad forskning visar i relation till studiens syfte och frågeställningar. Dessa teman visar tillsammans att nyanlända elevers möjligheter att delta i andraspråksundervisning påverkas av hur placering i förberedande eller ordinarie klass kombineras med skolans organisatoriska val, språkliga stödinsatser och olika lärarstrategier. Därutöver framträder trygghet och emotionellt stöd som avgörande faktorer som utöver placering och undervisningsform har stor betydelse för elevernas delaktighet och möjligheter till lärande. Två av studierna är genomförda i andra nationella utbildningskontexter, vilket innebär att de strukturella förutsättningarna skiljer sig åt mellan länderna. Skolsystemets organisation och styrdokument för nyanlända elever varierar, vilket påverkar hur inkludering och delaktighet tar form i praktiken.

4.1 Organisation och skolstruktur

Organisation och skolstruktur är ett av de centrala teman som framträder i materialet och som har stor betydelse för nyanlända elevers lärande och delaktighet. I detta temat redovisas resultatet för hur olika skolors organisation och struktur påverkar nyanlända elevers möjligheter att delta i undervisningen, särskilt i relation till placering i förberedande eller ordinarie undervisning samt andra organisatoriska villkor som formar deltagandet (Bunar, 2021; Nayir & Saridas 2021; Nilsson, 2023; Paul, 2023; Wedin & Rosén, 2022).

I Bunars (2021) studie framkommer att språkintruktionsprogram ofta är fysiskt och organisatoriskt separat från ordinarie undervisning, exempelvis genom placering i avskilda lokaler och egen skolstruktur. Detta begränsar deras vardagliga kontakt med elever i ordinarie program och därmed minskar möjligheterna till naturlig språkanvändning och social integration (s. 997). Samtidigt framkommer det i studien att skollärans föreställningar om nyanlända elever spelar en avgörande roll för hur undervisningen utformas. Eleverna beskrivs som osäkra, sårbara och i behov av ett långsammare tempo (s. 994-996). Dessa antaganden leder till att många elever stannar kvar längre än nödvändigt i språkintruktionsprogrammet, trots att de formellt uppfyller behörighetskraven för vidare studier (s. 999-1000). Övergången kommer därmed att styras mer av lokala tolkningar än av nationella riktlinjer. Detta skapar ojämlika villkor mellan olika skolor och minskar elevernas inflytande över sin

utbildningsväg, även när de själva uttrycker en tydlig vilja att gå vidare (s. 995). I Nayir & Saridas (2021) studie visas att många stödinsatser såsom språkundervisning och social inkludering sker spontant och bygger på enskilda lärares initiativ (s. 220-221). Detta innebär att skolstrukturen inte systematiskt delar ansvar eller resurser för nyanlända elevers utbildning. Studien visar också brist på organisatoriskt stöd från utbildningsmyndigheter och att otillräcklig finansiering påverkar skolans möjligheter att skapa inkluderande miljöer (s. 222). Studien är genomförd i en turkisk utbildningskontext, där styrning, resurstilldelning och mottagningssystem skiljer sig från den svenska kontexten, trots dessa skillnader framträder liknande mönster.

I Pauls (2023) första undervisningspraktik separeras språk- och yrkesundervisning, vilket innebär att eleverna inte ges möjlighet att utveckla språket i autentiska och praktiska situationer (s. 166). Precis som i Bunar (2021) leder denna separation till att elevernas deltagande bromsas, samtidigt som lärarna ofta tolkar elevernas svårigheter som bristande motivation snarare än en konsekvens av undervisningens upplägg. Detta förekommer även i Wedin & Roséns (2022) studie där ett tydligt organisatoriskt problem är att kompetens i andraspråkutveckling främst ges till SVA-lärare medan andra ämneslärare och rektorer sällan får den typen av utbildning trots att styrdokumentet kräver samverkan och en sammanhållen struktur för undervisningen (s. 60-62). Paul (2023) menar att även den andra undervisningspraktiken visar att organisatoriska val spelar en avgörande roll. Praktiken bygger på antagandet att språket utvecklas genom deltagande i praktiska aktiviteter. Genom anpassade instruktioner och tempo kan nyanlända elever inkluderas i ordinarie undervisning, men avsaknaden av ett systematiskt språkstöd innebär att språkutvecklingen inte alltid räcker för att möta kurskraven. Praktiken möjliggör social inkludering men inte nödvändigtvis måluppfyllelse (s. 170). I Pauls (2023) tredje undervisningspraktik arbetar språk- och yrkeslärare nära varandra, planerar tillsammans och integrerar språkstöd i det praktiska arbetet. I denna praktik upplevs inte tiden som ett hinder, och undervisningen skapar goda förutsättningar för både inkludering och måluppfyllelse (s. 173-174). I Nilssons (2023) studie beskrivs hur en skola plötsligt tog emot ett stort antal nyanlända elever. Skolan saknade både lokaler och personal, vilket ledde till att en förberedelseklass organiserades utan långsiktig planering. Vidare belyser Nilsson (2023) hur den bristfälliga strukturen innebar att ansvaret för undervisningen till stor del föll på en enskild SVA-lärare när personalgruppen senare minskade, vilket skapade ojämna förutsättningar för elevernas fortsatta stöd och progression (s. 74). Avhandlingen visar även att skolans resursfördelning och de etablerade riktlinjerna

begränsade lärarnas möjligheter att utveckla språk- och kunskapsutvecklande undervisning (s. 229, 248).

Sammantaget visar temat att nyanlända elevers möjligheter att delta i undervisningen påverkas både av placeringen i förberedande eller ordinarie undervisning och av andra faktorer, såsom organisation, resursfördelning och samverkan, vilket understryker skolans centrala roll i att stödja deltagande i andraspråksundervisning. Detta visar att organisatoriska utmaningar kan ta sig liknande uttryck trots olika nationella styrsystem.

4.2 Språk och flerspråkiga resurser

Språk och flerspråkighet är en nyckelfaktor för nyanlända elever och flera studier belyser hur språkliga normer och undervisningsstrategier påverkar elevernas språkanvändning. Studierna är genomförda i olika nationella kontexter (Danmark och Sverige) vilket innebär att språkliga policyer, mottagningssystem och utbildningsstrukturer skiljer sig mellan undersökningarna. (Bergström et al, 2025; Biermann et al, 2023; Cekaite, 2007; Gynne, 2019; Wedin & Straszer, 2023).

I Biermanns et al. (2023) vetenskapliga artikel framträder det danska språket som en central nyckel till delaktighet, trygghet och självbestämmande i elevernas vardag, där språkliga färdigheter kopplas direkt till möjligheten att navigera i samhället och undvika social utsatthet (s. 5-7). Eleverna beskriver hur bristande kunskaper i danska kan leda till missförstånd och maktlöshet i vardagliga situationer (s. 10). Biermanns et al. (2023) studie visar att många elever aktivt söker stöd hos individer med starkare språkkunskaper, exempelvis danskspråkiga kamrater eller mer etablerade nyanlända elever för att utveckla sitt språk i olika sammanhang (s. 12-13). Elevernas erfarenheter synliggör att övergången till ordinarie klasser upplevs som överväldigande, vilket begränsar deras möjligheter att använda både danska och andra språkliga resurser på ett tryggt sätt (s. 13). Gynne (2019) visar på liknande sätt hur elevers språkliga handlingsutrymme ofta minskar undervisningssammanhang där enspråkiga normer dominerar, trots att eleverna har behov av att använda flera språk för att förstå och delta (s. 355-356). I Biermanns et al. (2023) studie beskriver många elever värdet av att samarbeta med jämnåriga som befinner sig på samma språkliga nivå. För dessa ungdomar erbjuder förberedelseklassen en tryggare zon där misstag accepteras och där de kan utveckla språket utan att känna skam. Flera elever problematiserar att andra språk än danska ibland dominerar dessa miljöer, vilket de upplever kan bromsa

deras språkliga utveckling. Detta visar hur sociala och emotionella situationer kan dra åt olika håll beroende på sammanhang. En elev i studien beskriver detta tydligt när hon bytte klass och upptäckte att alla talade engelska istället för danska (s. 14). Vidare lyfts det att elevernas strategier för att hantera språklig osäkerhet, bygga relationer och skapa trygghet bidrar både till språkutveckling och till deras känsla av tillhörighet i skolan (s. 14-16). Samtidigt dominerar föreställningen att framgång är beroende av snabb tillägnelse av språket, vilket riskerar att marginalisera elevernas befintliga språkliga resurser istället för att integrera dem som pedagogiska tillgångar (s. 10-11).

I Wedin & Straszers (2023) studie beskriver lärarna hur elevernas olika språk fungerar som viktiga resurser i lärandet, både för att utveckla förståelse av innehåll och för att stärka elevernas självbild och motivation. Detta synsätt återfinns även i Cekaites (2007) studie, som visar att elevers aktiva användning av flera språk i interaktion stödjer både förståelse och deltagande i undervisningspraktiker. Wedin & Straszers (2023) betonar att undervisningen måste utgå från att eleverna använder alla sina språkliga resurser och inte enbart svenska eftersom flerspråkighet är en förutsättning för att eleverna ska kunna tillägna sig både språk och kunskap parallellt (s. 217). Detta gäller i synnerhet elever som nyligen kommit till Sverige och ännu inte utvecklat språket för att följa den ordinarie undervisningen. Vidare framgår det att samarbetet med modersmåls lärare och studiehandledare är avgörande för att eleverna ska kunna använda sina språk som stöd i lärandet. Dessa flerspråkiga resurspersoner hjälper elever att navigera i ämnesinnehåll på de språk de redan behärskar vilket både stöttar kunskapsutvecklingen och minskar risken för missförstånd (s. 219-220, 226-227).

Andraspråklärare menar dessutom att deras egen förståelse för flerspråkighet utvecklas genom denna samverkan och att det breddar deras yrkeskompetens (s. 227). Trots detta visar studien att skolans organisation inte alltid tar tillvara på flerspråkiga resurser på ett systematiskt sätt, vilket leder till att språkstödande insatser ibland blir bortprioriterade i beslutsfattande och resursfördelning (s. 218, 225-226). Bergström et al. (2025) identifierar liknande organisatoriska mönster, där enspråkighetsnormer präglar undervisningen och bidrar till att flerspråkighet framställs som ett problem snarare än som en pedagogisk resurs (s. 1298-1299).

I Gynnes (2019) studie beskrivs hur lärarnas syn på språk styr vilka språkliga resurser som tillåts i klassrummet (s. 356-357). I både Gynne (2019) och Bergström et al. (2025) framträder språk och flerspråkiga resurser som centrala men samtidigt kontroversiella delar

av undervisningen i språkintruktionsprogrammet. Gynnes (2019) analys visar att elevers språkliga register används spontant i klassrummet där elever växlar mellan svenska och andra språk för att förstå uppgifter, förklara begrepp och samarbeta (s. 354-355). De transspråkande praktikerna utgör viktiga läranderesurser, särskilt när elever saknar det akademiska språket som krävs för att nå kunskapsmålen. Samtidigt visar studien att lärare ofta begränsar elevers andra språk genom exempelvis uppmaningar om att "inte prata arabiska", vilket skapar en spänning mellan elevers behov av flerspråkigt stöd och skolans enspråkighetsnormer (s. 355-356).

Resultatet i detta tema synliggör att skolans hantering av flerspråkighet är avgörande för nyanlända elevers deltagande i andraspråksundervisningen, samtidigt som organisatoriska och normativa faktorer påverkar dessa miljöer.

4.3 Lärarstrategier

Lärarstrategier är centrala i arbetet med flerspråkiga elever eftersom det är genom undervisningens utformning som elevernas språkliga resurser kan tas tillvara eller begränsas. Flera studier lyfter fram olika lärstrategier och undervisningspraktiker som visar hur medvetna språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt kan skapa inkluderande lärmiljöer för nyanlända elever (Cekaite, 2007; Gynne, 2019; Nilsson, 2023; Wedin & Rosen, 2022).

I Cekaites (2007) studie visas det att lärarens sätt att ge eleven tillträde till samtal är avgörande för utvecklingen av elevernas interaktionskompetens. I den inledande fasen där eleven är tyst och osäker, blir lärarens tolerans för tystnad och icke-verbala deltagande en viktig strategi som möjliggör gradvis inkludering snarare än exkludering (s. 49-50). Även Nilsson (2023) beskriver hur lärarstrategier som accepterar olika former av deltagande kan fungera som en grund för senare språklig aktivitet. Lärare kan anpassa undervisningen efter elevgruppen genom att ge mer tid, skapa fler möjligheter för muntlig interaktion och erbjuda alternativa sätt för elever att visa kunskap, vilket stärker förutsättningar för deltagande (s. 229-230). Vidare lyfter Cekaite (2007) att i den inledande fasen kan det förstås som en medveten inlärningsstrategi där deltagande inte enbart mäts i språklig korrekthet. Lärarens korrigeringar och återkoppling fungerar som en form av social och pedagogisk vägledning. Under den mellanliggande fasen, när eleven är mer aktiv men socialt osynkroniserad, används korrigeringar för att tydliggöra klassrummets samtalsnormer, såsom turordning och

relevans (s. 50-54). Dessa handlingar kan tolkas som strategier för att stötta elevens förståelse av de interaktionella regler som krävs för deltagande i undervisningen. Cekaites(2007) studie visar att lärarens respons på elevens bidrag i den senare fasen, där eleven uppfattas som en kompetent deltagare, bidrar till att befästa hennes position i gruppen (s. 55-58). Genom att bekräfta relevanta bidrag och behandla eleven som en fullvärdig samtalspartner använder läraren strategier som stärker både språkutveckling och socialt deltagande (s. 58_59). Detta visas även i Gynnes (2019) studie där lärarna använder strategier som exempelvis att förenkla instruktioner, upprepa centrala begrepp, ge visuellt stöd och gestalta hur uppgifter ska genomföras. En central strategi är att skapa strukturerade samtal där eleverna får stöd att formulera sig på svenska genom frågor, omformuleringar och guidande respons. Samtidigt visar studien att lärarnas strategier varierar beroende på individuella arbetssätt och uppfattningar om språk vilket leder till att elevernas möjligheter till språkligt stöd ser olika ut mellan klassrum (s. 355-356).

En framträdande strategi i Nilssons (2023) avhandling är att arbeta aktivt med stöttning (scaffolding) där lärarna successivt minskar hjälpen i takt med att elevernas självständighet ökar (s. 233). Nilsson visar också att lärare utvecklar strategier för att anpassa undervisningen efter elevgruppen genom exempelvis att ge mer tid, erbjuda alternativa sätt att visa kunskap och skapa fler möjligheter för muntlig interaktion (s. 229-230). Både Nilssons och Gynnes studier visar att lärarstrategier är variationsrika och centrala för att stödja nyanlända elevers språkliga och kunskapsmässiga utveckling. De innefattar både strukturerade pedagogiska metoder och flexibla anpassningar efter elevernas behov men de formas också av de organisatoriska ramar som antingen möjliggör eller begränsar lärarnas handlingsutrymme (Gynne, 2019, s. 354-356; Nilsson, 2023, s. 229-233, 237-239).

Resultatet belyser därmed hur skolan kan stödja nyanlända elevers deltagande samt vilka andra faktorer som påverkar deras möjligheter att delta i andraspråksundervisningen.

4.4 Trygghet och emotionellt stöd

Trygghet och emotionellt stöd är relevant eftersom känslomässiga faktorer har stor betydelse för elevers språk- och kunskapsutveckling. Studier visar att en trygg undervisningsmiljö främjar delaktighet, språkanvändning och lärande, särskilt för nyanlända elever som ofta befinner sig i en svår utbildningssituation (Biermann, 2023; Cekaite, 2007; Nilsson, 2023).

Biermanns et al. (2023) studie presenterar att elevernas språkinlärning är nära kopplad till deras känslomässiga välbefinnande och sociala tillhörighet. För eleverna upplevs språket som en nödvändighet för att känna sig trygga i vardagen, undvika missförstånd och kunna delta i sociala sammanhang. Bristande språkkunskaper skapar osäkerhet och utsatthet, vilket i sin tur påverkar elevernas vilja att använda språket (s. 10-11). Cekaite (2007) visar att trygghet och emotionellt stöd är centrala för hur yngre nyanlända elever utvecklar interaktionell kompetens i SVA-undervisningen. Eleverna använder ofta kroppsspråk och andra icke-verbala uttryck för att signalera osäkerhet eller söka hjälp. Lärarens respons genom exempelvis en bekräftande blick eller en mjuk röst fungerar som ett emotionellt stöd som gör det möjligt att fortsätta delta (s. 138-141). Lärarens förmåga att uppfatta och svara på dessa diskreta signaler skapar en trygg grund där elever vågar pröva språk även när de saknar ord (s. 147-149). Studien betonar att detta emotionella stöd inte bara upprätthåller arbetsro utan är en förutsättning för att eleverna ska kunna utveckla självförtroende och ta språkliga risker (s. 150-152). Nilsson (2023) visar att även äldre nyanlända elever i högstadiet är beroende av samma typ av trygghet för att våga delta i undervisningen. Elevers delaktighet ökar när läraren är tillgänglig, lyhörd och visar förståelse för deras språkliga osäkerhet (s. 132-139). När eleverna får bekräftelse på sina försök, även när språket är bristfälligt, ökar deras trygghet och motivation. Samtidigt framkommer det att organisatoriska begränsningar som till exempel stora grupper och brist på tid ofta reducerar lärarnas möjlighet att ge det emotionella stöd som eleverna behöver (s. 178-179).

Temat knyter främst an till frågeställningarna om hur skolan kan stödja nyanlända elevers deltagande och vilka andra faktorer som har betydelse för deras möjligheter att delta i undervisningen.

5. Diskussion och slutsats

Syftet med kunskapsöversikten är att undersöka hur nyanlända elever ges möjlighet att delta i andraspråksundervisning. Genom analys av tio studier framträder en sammansatt bild av hur organisatoriska ramar, lärarstrategier, språkideologier och emotionellt stöd samverkar och påverkar elevernas möjligheter till deltagande, lärande och utveckling. En metoddiskussion, resultatdiskussion samt förslag på vidare forskning presenteras i detta avsnitt.

5.1 Metoddiskussion

Denna kunskapsöversikt ger inte en heltäckande bild av all forskning om nyanlända elevers deltagande i andraspråksundervisning. Urvalet av tio studier innebär en tydlig avgränsning, vilket påverkar vilka perspektiv och resultat som lyfts fram. Vår ambition har dock varit att genom ett medvetet och systematiskt urval presentera en representativ och nyanserad bild av centrala faktorer som påverkar nyanlända elever möjligheter att delta i undervisningen.

Valet att använda tematisk analys enligt Braun och Clarke (2006) har haft betydelse för hur resultatet har strukturerats och tolkats. Metoden möjliggjorde en systematisk sammanställning av återkommande mönster i materialet, men innebär samtidigt ett tolkningsmoment där forskarens perspektiv påverkar analysen. Även om analysen genomfördes gemensamt och med kontinuerliga diskussioner för att stärka tillförlitligheten, är det möjligt att andra forskare hade identifierat delvis andra teman eller dragit andra slutsatser utifrån samma material. För att bredda kunskapsunderlaget inkluderades även internationella studier. Detta är en styrka på grund av att det möjliggör jämförelser mellan olika utbildningssystem och belyser hur liknande utmaningar hanteras i andra kontexter. Samtidigt kan resultat från exempelvis Danmark och Turkiet inte kan utan vidare överföras till en svensk skolkontext, eftersom utbildningssystem, styrdokument och språkideologier skiljer sig åt. Detta kräver en försiktig och kritisk tolkning av resultaten. Våra metodval har även påverkat vilken typ av kunskap som blivit synlig i resultatet. På grund av att majoriteten av de inkluderade studierna är kvalitativa, har fokus legat på elevers och lärares erfarenheter av undervisning, organisation och inkludering. Detta har gett fördjupad förståelse för hur deltagande skapas eller begränsas i praktiken, men innebär samtidigt att kvantitativa aspekter inte har varit i centrum. Metoddiskussionen tydliggör därmed de val, begränsningar och avvägningar som har präglat arbetet som bör beaktas vid tolkningen av resultatet.

5.2 Resultatdiskussion

Denna kunskapsöversikt har haft som syfte att undersöka hur nyanlända elever ges möjlighet att delta i andraspråksundervisningen samt vilka faktorer som påverkar deras delaktighet. Resultatet från den tematiska analysen visar att nyanlända elevers möjligheter att vara delaktiga i undervisningen inte kan förstås utifrån en enskild faktor utan formas i samspelet mellan skolans organisation, undervisningspraktiker, språkliga normer och relationella villkor. I denna diskussion sätts resultaten i relation till varandra och diskuteras utifrån vilken betydelse de kan ha för skolans professionella praktik, särskilt inom andraspråksundervisning.

En central aspekt som framträder i resultaten är betydelsen av skolans organisation för nyanlända elevers möjligheter att vara delaktiga i undervisningen. Flera studier visar att organisatoriska strukturer såsom samarbete mellan lärare, resursfördelning och tydliga ansvarsfördelningar har stor betydelse för hur undervisningen fungerar i praktiken. Paul (2023) visar exempelvis hur samarbete mellan språk- och yrkeslärare kan skapa undervisningspraktiker där språkutveckling integreras i ämnesundervisningen, vilket ger nyanlända elever bättre möjligheter att delta i undervisningen. Samtidigt visar Nilsson (2023) att bristande samverkan, otydliga strukturer och begränsande resurser kan leda till att stödet av nyanlända elever blir ojämnt och i stor utsträckning beroende av enskilda lärares initiativ. Detta innebär att elevernas möjligheter att delta i undervisningen kan variera betydligt mellan skolor och undervisningsmiljöer. Ur ett professionellt perspektiv innebär detta att inkludering av nyanlända elever inte enbart kan förstås som en fråga om enskilda lärares kompetens eller engagemang. Resultaten tyder snarare på att skolans organisation spelar en avgörande roll för hur likvärdigt stödet till nyanlända blir (Bunar, 2021; Nilsson, 2023; Paul, 2023). När organisatoriska strukturer saknar tydlighet riskerar ansvaret att hamna på enskilda lärare, vilket kan skapa stora variationer i undervisningskvalitet. Detta problematiserar föreställningen om att inkludering främst handlar om individuella pedagogiska lösningar och visar istället att organisatoriska förutsättningar är centrala för att skapa långsiktigt hållbara undervisningspraktiker. Resultaten visar även att frågan om placering i förberedelseklass eller ordinarie klass inte i sig avgör elevernas möjligheter till delaktighet. Flera studier visar att båda undervisningsformer kan skapa både möjligheter och begränsningar beroende på hur undervisningen organiseras. Förberedelseklasser kan exempelvis skapa trygghet och erbjuda anpassad språkundervisning, medan undervisning i ordinarie klass kan ge fler möjligheter till

social och språklig interaktion (Bunar, 2021; Nilsson, 2023; Nayir & Saridas, 2021). Samtidigt visar studierna att elever i förberedelseklasser ibland riskerar att bli organisatoriskt och socialt separerade från övriga elever. Detta kan begränsa deras möjligheter till språklig interaktion och social inkludering (Bunar, 2021; Nilsson, 2023). Resultaten tyder därför på att diskussionen om inkludering inte bör fokusera enbart på elevernas placering, utan snarare på vilka pedagogiska och organisatoriska förutsättningar som finns kring undervisningen.

En annan central aspekt som framträder i resultatet är spänningen mellan elevernas flerspråkiga resurser och skolans ofta enspråkiga normer. Flera studier visar att flerspråkighet kan fungera som en viktig resurs i lärandet genom att elever använder sina olika frågor för att förstå innehåll, samarbeta och utveckla nya språkliga färdigheter (Wedin & Straszer, 2023; Cekaite, 2007; Gynne, 2019). Samtidigt visar studierna att undervisningen i många fall präglas av enspråkighetsnormen, vilket gör att andra språk begränsas i klassrummet (Gynne, 2019; Bergström et al., 2025). Detta skapar en spänning mellan forskningens syn på flerspråkighet som en pedagogisk resurs och skolans faktiska undervisningspraktiker. För lärare innebär detta en komplex didaktisk utmaning. Å ena sidan behöver undervisningen bidra till att elever utvecklar språket för att kunna delta i skolans undervisning och samhället. Å andra sidan visar forskningen att elevernas tidigare språkliga erfarenheter kan fungera som viktiga resurser i lärandet (Wedin & Stratzter, 2023; Gynne, 2019). Resultaten tyder därför på att en mer språkmedveten undervisning där elevernas flerspråkighet integreras i undervisningen kan bidra till att stärka deras möjligheter till deltagande.

I relation till hur skolan kan stödja nyanlända elevers deltagande i undervisningen framträder lärarens undervisningspraktiker som en central faktor. Flera studier visar att språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt kan göra undervisningen mer tillgänglig för elever som utvecklar ett andraspråk. Strategier såsom stöttning, nedbrytning av uppgifter och arbete med centrala begrepp kan bidra till att göra undervisningen mer begriplig och skapa flera möjligheter för elever att delta aktivt i undervisningen (Nilsson, 2023; Gynne, 2019; Cekaite, 2007). Samtidigt framgår det att lärarnas möjligheter att arbeta på detta sätt ofta påverkas av organisatoriska faktorer såsom tidsbrist, stora elevgrupper och begränsad tillgång till modersmålsstöd (Nilsson, 2023; Wedin & Rosén, 2022). Detta innebär att lärarens didaktiska arbete behöver förstås i relation till de strukturella villkor som finns i skolan. Även om lärare utvecklar strategier för att stödja nyanlända elevers språkutveckling kan dessa begränsas av organisatoriska ramar som gör det svårt att genomföra undervisningen på det sätt som

forskningen rekommenderar. Resultatet visar därför att arbetet med nyanlända elevers deltagande behöver ses som ett gemensamt ansvar där både organisation och undervisning samverkar. Utöver organisatoriska och pedagogiska faktorer visar resultaten att trygghet och emotionellt stöd är avgörande för nyanlända elevers möjligheter att delta i undervisningen. Flera studier visar att elevernas vilja att använda språket och delta i undervisningen påverkas av deras känsla av trygghet i klassrummet (Cekaite, 2007; Biermann et al., 2023; Nilsson, 2023). När elever upplever att de får stöd och bekräftelse från lärare och kamrater ökar deras motivation att delta i undervisningen och att använda språket även när deras språkliga förmåga fortfarande är under utveckling. Detta visar att språkutveckling inte enbart är en kognitiv process utan också en social och relationell process där elevernas känsla av tillhörighet i klassrummet spelar en central roll.

Utifrån resultaten visas det att inkludering av nyanlända elever behöver förstås som ett komplext och mångdimensionellt fenomen. Elevernas möjligheter att delta i undervisningen formas genom samspelet mellan organisatoriska strukturer, undervisningspraktiker, språkliga normer och relationella villkor. För professionen innebär detta att arbetet med nyanlända elevers språkutveckling och inkludering kräver ett helhetsperspektiv där både skolorganisation, undervisning och relationer utvecklas parallellt.

5.3 Slutsats och förslag på vidare forskning

Slutsatsen för denna kunskapsöversikten är att nyanlända elevers deltagande i andraspråksundervisningen inte kan förstås utifrån enskilda faktorer utan formas i samspelet mellan skolorganisation, undervisningspraktiker, språkideologier och emotionellt stöd. Placeringen i förberedande eller ordinarie klass framstår inte som avgörande i sig utan får betydelse i relation till de organisatoriska och pedagogiska förutsättningar som omger den. Skolan kan stödja elevernas deltagande genom språkmedveten undervisning, tydliga strukturer och en trygg, inkluderande lärandemiljö där flerspråkighet ses som en resurs. När dessa faktorer samverkar på ett medvetet sätt skapas förutsättningar för en inkluderande undervisning som ger nyanlända elever likvärdiga möjligheter att delta, lära och utvecklas i sin nya skolmiljö.

När det gäller vidare forskning framgår det i denna kunskapsöversikt att majoriteten av de studier som analyserats är kvalitativa. Dessa studier bidrar med fördjupad kunskap om

elevers och lärares erfarenheter av undervisning och inkludering, men ger mer begränsad kunskap om hur olika undervisningspraktiker och organisatoriska arbetssätt är i olika skolkontext. Det skulle därför vara relevant att komplettera denna forskning med kvantitativa studier som kan undersöka exempelvis hur olika organisatoriska modeller eller undervisningsstrategier påverkar nyanlända elevers delaktighet i undervisningen i större elevgrupper. En sådan kombination av kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder skulle kunna bidra till en mer omfattande förståelse av hur skolor kan skapa bättre förutsättningar för nyanlända elevers lärande och inkludering. Utifrån den diskussionen vi fört växte det fram mer specifika frågor som framtida forskning behöver undersöka:

- Hur påverkar olika organisatoriska modeller nyanlända elevers delaktighet i undervisningen i större grupper?
- I vilken utsträckning påverkar språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt nyanlända elevers språkutveckling och skolresultat?
- Hur vanligt förekommande är olika former av organisatoriskt stöd i skolor som arbetar med nyanlända elever?

Sammantaget visar kunskapsöversikten att arbetet med nyanlända elevers delaktighet i andraspråksundervisningen behöver förstås ur ett helhetsperspektiv där organisatoriska strukturer, pedagogiska arbetssätt och relationella faktorer samverkar för att skapa inkluderande lärmiljöer.

Referenslista

Bergström, J., Jonsson, C. & Shaswar, A.N. (2025). "English is not really a subject": Language ideologies and language learning in an introduction program. *TESOL Quarterly*, 59, 1288-1315.

<https://doi-org.proxy.mau.se/10.1002/tesq.3355>

Biermann, L. W., Borsch, A. S., Primdahl, N. L., Jervelund, S. S., Verelst, A., Derluyn, I., & Skovdal, M. (2025). Towards Education with a Shared Language: Language Learning Strategies Adopted by Newly Arrived Immigrant and Refugee Adolescents in Danish Schools. *Social Psychology of Education: An International Journal*, 28(1), 86-108.

<https://doi.org/10.1007/s11218-025-10043-7>

Bunar, N., & Juvonen, P. (2022). 'Not (yet) ready for the mainstream' – Newly arrived migrant students in a separate educational program. *Journal of Education Policy*, 37(6), 986–1008.

<https://doi.org/10.1080/02680939.2021.1947527>

Bunar, N. (Red.). (2015). *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering*. (1 utg.) Stockholm: Natur & Kultur.

Cekaite Thunqvist, A. (2007). A child's development of interactional competence in a Swedish L2 classroom. *The Modern Language Journal*, 91(1), 45-62.

<https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2007.00509.x>

Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever. Effektiv undervisning i en utmanande tid*. (1 utg.) Stockholm: Natur & Kultur.

Flyman Mattsson, A. (2017). *Svenska som andraspråk på språkvetenskaplig grund*. (1 utg.) Lund: Studentlitteratur.

Gynne, A. (2019). "English or Swedish please, no Dari!" - (trans)linguaging and language policing in upper secondary school's language introduction programme in Sweden.

Classroom Discourse, 10(3-4), 347-368.

<https://doi.org/10.1080/19463014.2019.1628791>

Nayir, F., & Saridas, G. (2021). The adaptation of newly arrived immigrant students to education: Evidence from Turkey. *Psycho-Educational Research Reviews*, 10(2), 213-229.

Nilsson, J. (2023). ”’Vi ser om dom flyter typ.’ : Att utveckla en språk- och kunskapsutvecklande ämnesundervisning för nyanlända elever – möjligheter och begränsningar ur lärarperspektiv” [Doktorsavhandling, Stockholms universitet] Doktorsavhandlingar i språkdidaktik.

<https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1807967/PREVIEW01.jpg>

Paul, E. (2023). “The wrong” kind of students or “Santa’s workshop”? Teaching practices for newly arrived migrant students in Swedish upper secondary VET. *Vocations and Learning*, 16(1), 157-177. <https://doi-org.proxy.mau.se/10.1007/s12186-023-09313-2>

Wedin, Å., & Rosén, J. (2021). Lärare för andra? : Aktörskap, kompetens och yrkesroller på språkin introduktionsprogrammet. *Pedagogisk Forskning I Sverige*, 27(2), 54-74.

<https://doi.org/10.15626/pfs27.02.03>

Wedin, Å., & Straszer, B. (2023). Teachers of Swedish as a second language: Identity, agency and voice. *Educare*, 1, 216-237. <https://doi.org/10.24834/educare.2023.1.812>